Ögonundersökningar och avel – med lathund

Upprättad i februari 2025. Uppdateras fortlöpande.

Nytt ögonlysningsintyg

Resultat av ögonundersökningar registreras centralt för samtliga raser. För officiellt undersökningsresultat krävs att hunden är id-märkt. Endast veterinärer med speciell kompetens får utföra ögonlysningen. Från och med den **3 februari 2025** övergår de svenska veterinärerna till att använda det europeiska ECVO-intyget vid ögonlysning. För dig som ska ögonlysa din hund innebär det bland annat att remiss nu måste beställas innan du bokar tid. Du hittar information om detta på SKK:s hemsida Skk.se/Uppfödning/Hälsa/Ögonhälsa där du väljer Ögonsjukdomar.

WSSK:s Ögonpolicy

Sammanfattning

- Det finns **inget officiellt ögonprogram** för rasen.
- Ägare kan ändå välja att **ögonundersöka** sina welsh springer spaniels
- WSSK kan ändå ge **avelsrekommendationer** avseende ögonundersökningar och diagnoser.
- WSSK rekommenderar att i vart fall **avelsdjur ögonundersöks** vart tredje år**.**
- Kravet att **avelsdjur ska ögonlysas vart tredje år kvarstår för att använda vår valphänvisning**.
- WSSK:s tidigare avelsrekommendationer för ögondiagnoser **togs bort 13 februari 2025**.
- SKK:s nya rekommendationer för ögonsjukdomar och avel är **heltäckande** och gäller för hundar ögonlysta från **3 februari 2025**.
- Hundar med äldre ögonintyg följer den gamla policyn i **tre år** efter undersökningstillfället, men är SKK:s råd mildare får dessa tillämpas.

Bakgrund

För welsh springer spaniel finns inget officiellt hälsoprogram avseende ögonåkommor. Det hindrar inte att ägare ändå väljer att ögonundersöka sina hundar. Det hindrar inte heller rasklubben att ha rekommendationer på området. WSSK:s egen ögonpolicy upphävdes den 13 februari 2025 såvitt avser avelsrekommendationer kopplade till de olika ögonåkommorna. Däremot kvarstår rekommendationen att avelsdjur ska ögonundersökas vart tredje år. Det är därmed ett krav för att utnyttja klubbens valphänvisningsservice. Eftersom något officiellt hälsoprogram inte gäller för vår del står det oss fritt att välja tidsintervall själva.

Skälet för att upphäva klubbens egna avelsrekommendationer kopplade till enskilda ögondiagnoser är att SKK:s nya lista avseende ögonsjukdomar med avelsrekommendationer är heltäckande för vårt

vidkommande. Vår egen ögonpolicy upphävdes därför såvitt avser hundar ögonlysta från och med den 3 februari 2025. För hundar som enbart har ögonintyg enligt den gamla ordningen gäller den tidigare ögonpolicyn under tre år från ögonlysningstillfället; för det fall SKK:s rekommendationer avseende specifik diagnos är mindre ingripande än motsvarande i ögonpolicyn får de förra tillämpas. SKK:s lista och avelsrekommendationer finns på deras hemsida Skk.se/Uppfödning/Hälsa/Ögonhälsa där du väljer Ögonsjukdomar.

För anlitande av WSSK:s service för valphänvisning krävs att *ska*-kraven i SKK:s rekommendationer är uppfyllda. I sammanhanget måste erinras om innehållet i SKK:s grundregler om bl.a. att endast kliniskt friska hundar ska användas i avel. Det ansvaret åvilar uppfödare och hanhundsägare och kan inte kontrolleras särskilt av t.ex. valphänvisningen som har att förhålla sig endast till registrerade data och, avseende utländska hundar, ingivna intyg. Se i övrigt Regler för Valphänvisningen – **HÄR**.

Detta avsnitt har reviderats 2026-02-04. Inga ändringar i sak utan bara förtydliganden.

Läsanvisningar avseende SKK:s registreringar

Registreringen ”Ögonlyst kontakta SKK”

När en hund gör en **gonioskopi** (en undersökning av ögats kammarvinkel) kan den ibland få en diagnos som kallas **ICAA**. Om det händer kan hunden inte längre räknas som ”utan anmärkning” på ögonen – även om själva ögonlysningen i sig inte visar några fel. Här har SKK valt att registrera ”Ögonlyst kontakta SKK” för att markera att själva ögonlysningen var utan anmärkning. *Tillagt 2026-02-26.*

Registreringen OTH LENS OPAC NUCLEAR FIBERGLASS/PULVERULENT AFFECTED

Detta betyder att skrivningen under Cataract ska tillämpas. Avelsrekommendationen är den i stycke två; alltså att ”när en hund med diagnosen other opacities används i avel *bör* den paras med en hund som är ögonlyst fri från samma sjukdom”. *Tillagt 2026-02-26.*

Lathund

För att underlätta för uppfödare, valphänvisning m fl. har vi tagit fram följande lathund med de i vår ras vanligaste diagnoserna. För övriga diagnoser hänvisas till SKK:s lista och det går alltid att fråga oss i avelskommittén om råd via avel@wssk.se. Texterna, förutom våra kommentarer, är hämtade från SKK:s hemsida. Det är vår kursivering nedan av orden *bör* och *ska*.

Avelskommittén kommer att fortlöpande uppdatera nedanstående vartefter SKK kompletterar sina texter.

Cataract

Katarakt eller grå starr är en grumling i ögats lins. Katarakt kan orsakas av många yttre och inre störningar i ögat men ur avelssynpunkt är det bara de medfödda och misstänkt ärftliga varianterna som är av intresse.

Sjukdomsbeskrivning

Grumlingen i linsen namnges utifrån var den sitter. En kortikal katarakt sitter i de yttre delarna av linsen, en nukleär katarakt i linsens inre delar och den bakre polära katarakten på linsens baksida. Utöver dessa katarakter så finns det även andra grumlingar i linsen som inte längre bedöms vara en katarakt.

Avelsrekommendation för hund ögonlyst 2025-02-03 eller senare

En hund med kortikal katarakt, bakre polär katarakt eller nukleär katarakt *ska* inte användas i avel.

När en hund med diagnosen other opacities används i avel *bör* den paras med en hund som är ögonlyst fri från samma sjukdom. *Jämför ovan under Läsanvisningar avseende SKK:s registreringar.*

WSSK – kommentar

I fall av icke ärftlig katarakt finns inga avelshinder. I fall där ärftlighet f n inte kan bedömas betraktas den som ärftlig tills senare resultat kanhända säger annat.

Distichiasis/Ectopic Cilia

Distichiasis och ektopiska cilier är ögonhår som växer på fel sätt. Distichiasis växer ut genom ögonlockskanten i stället för att växa genom ögonlockets hud på utsidan. Om håren är mjuka behöver det inte ge några besvär men om de är kraftiga eller väldigt många så kan de orsaka irritation av varierande grad och orsaka rinniga ögon eller till och med skador på hornhinnan.

Ektopiska cilier är felväxande hårstrån som växer ut på insidan av ögonlocken. De skapar ofta irritation som smärta, rinniga ögon och smärtsamma sår på hornhinnan. De behöver ofta åtgärdas kirurgiskt.

Avelsrekommendation för hund ögonlyst 2025-02-03 eller senare

När en hund med denna diagnos används i avel *bör* den paras med en hund som är ögonlyst fri från samma sjukdom. Vid kraftiga förändringar *ska* hunden inte användas i avel.

Iridocorneal angle abnormality, ICAA

Ögats inre vätskecirkulation är viktig, när en förändring i den iridocorneala vinkeln ses vid ögonlysning så undersöks den vidare genom gonioskopi.

Pektinatligamentet ingår i ögats inre vätskecirkulation och bildar det ett galler över det viktiga avflödesområdet.

Diagnos ställs via gonioskopi, dvs där en särskild lins som läggs på hornhinnan. Det finns två typer förändringar som påverkar den iridocorneala vinkeln (ICAA), dels så kan förändringar i pektinatligamentet påverka men även bredden och utseendet på den iridocorneala vinkeln (ICA).

Hos fostret består pektinatligamentet av ett obrutet vävnadsband. Sent i fosterlivet och under den tidiga valptiden bryts ligamentet normalt upp i fibrer och mellanrum så att det ser ut som ett galler. Genom detta galler skall ögats kammarvätska ständigt flöda så att avflödet från ögat är i balans med produktionen. Om utflödet är otillräckligt stiger trycket inuti ögat och ett smärtsamt tillstånd, glaukom, inträder.

Om fibrerna inte är normalt utvecklade ställer man diagnosen pektinatligamentdysplasi, PLD. I ett lindrigt fall är en del fibrer onormalt korta och tjocka och mer eller mindre sammanväxta medan de flesta fibrerna är normala. I ett riktigt allvarligt fall finns en nästan obruten vävnad med enstaka avflödeshål i stället för gallermönstret. Varje hinder för flödet kan leda till tryckstegring i ögat.

ICAA är predisponerande faktor för primärt glaukom

Arvsgång

Okänd arvsgång.

Avelsrekommendation för hund ögonlyst 2025-02-03 eller senare

När en hund med denna diagnos används i avel *bör* den paras med en hund som är ögonlyst fri från samma sjukdom. Vid kraftiga förändringar *ska* hunden inte användas i avel. Eftersom sjukdomen kan vara progressiv bör gonioskopi påbörjas före 3 års ålder och upprepas var 3e år.

WSSK – kommentar

Denna text är oklar, för att inte säga direkt felaktig. Avelskommittén kommer att tillskriva SKK om saken. I vår nuvarande ögonpolicy finns inget *ska*-krav avseende gonioskopiundersökning av föräldradjur och inte heller när det gäller resultaten av sådana undersökningar. Vårt förhållningssätt får förbli så i avvaktan på att SKK förtydligar och rättar i sin text.

Glaucoma, primary

Primärt glaukom där trycket i ögat är för högt vilket leder till skador på synnerven och synnedsättning eller blindhet.

Avelsrekommendation för hund ögonlyst 2025-02-03 eller senare

En hund med denna diagnos *ska* inte användas i avel.

WSSK – kommentarer

Sjukdomen är tyvärr inte helt ovanlig i rasen. Upptäcks normalt i akuta tillstånd vid besök hos icke ögonspecialist och fallen blir därmed inte registrerade.

Persistent Pupillary Membrane (PPM)

PPM står för persisterande pupillmembran och är en missbildning i ögats främre segment som kvarstår från fostertiden. Under fostertiden omges den främre delen av linsen av ett nätverk av kärl, och om kärlen inte tillbakabildas som de ska kommer det att kvarstå vävnadstrådar. Vävnadstrådarna kan förutom iris även beröra lins eller hornhinna.

De kan antingen sluta fritt med ändarna dinglande som stumpar i främre ögonkammaren eller (mer vanligt) gå från en punkt på irisytan till en annan och får då beteckningen PPM iris-iris.

PPM kan också sträcka sig mellan irisytan och hornhinnans (corneas) insida (PPM iris-cornea), mellan iris och linsens framsida (PPM iris-lins) samt mellan iris . PPM laminae kryssas i när en spindelvävsliknande förändring ses, därefter kryssas de strukturer (iris, lins eller cornea) som förändringen sträcker sig mellan.

Avelsrekommendation för hund ögonlyst 2025-02-03 eller senare

När en hund med ett mindre omfattande PPM som sträcker sig mellan **iris-iris** används i avel *bör* den paras med en hund som är ögonlyst fri från samma sjukdom. Vid kraftigt PPM iris-iris (kryssad *severe* på intyg) *ska* hunden inte användas i avel.

En hund med PPM som sträcker sig mellan **iris-cornea** eller **iris-lins** *ska* inte användas i avel.

När en hund med PPM med ***Retrocorneal remnants without strands*** används i avel *bör* den paras med en hund som är ögonlyst fri från samma sjukdom. Vid mer omfattande PPM med ***Retrocorneal remnants without strands*** *ska* hunden inte användas i avel.

När en hund med PPM med fibrotiska mer eller mindre pigmenterade vävnadsrester på baksidan av linskapseln används i avel *bör* den paras med en hund som är ögonlyst fri från samma sjukdom.

En hund med PPM laminae *ska* inte användas i avel.

Ectropion/ektropion

Vid ektropion sluter inte ögonlocket mot ögat och ögonlocket viks eller faller ut så hunden får hängande ögonlock. När ögonlocken hänger exponeras slemhinnan och kommer i kontakt med luften vilket leder till att slemhinnan torkar och kommer i kontakt med sådant den inte ska.

När ögonlocket inte sluter an mot ögat så leder det till att blinkfunktionen inte fungerar optimalt: När hunden blinkar så ska tårvätska och oönskade partiklar sköljas bort vilket leder till att ögat exponeras

för allergener som dammkvalster, sporer och pollen. Den konstanta irritationen kan leda till att det lokala immunförsvaret orsakar en kronisk konjunktivit, dvs kronisk inflammation i ögats slemhinnor.

Avelsrekommendation för hund ögonlyst 2025-02-03 eller senare

När en hund med denna diagnos används i avel *bör* den paras med en hund som är ögonlyst fri från samma sjukdom Vid kraftiga förändringar *ska* hunden inte användas i avel.

WSSK – kommentar

Ovanligt att diagnosen förekommer vid ögonlysning. Det innebär dock inte att den är så ovanlig. Kan iakttas av lekman genom endast yttre besiktning. Dessa hundar ögonlyses därför sällan.

Entropion

Entropion innebär en inrullning av ögonlockskanten, beroende på hundens utseende så kan en eller båda ögonlockskanterna vara inrullade och det leder till hornhinnesår och kronisk irritation.

Det finns flera riskfaktorer som påverkar risken att hunden ska drabbas av entropion, till exempel vid grund ögonhåla, utstående ögon, djupt liggande ögon, överskott av hud/underhud, öronens storlek och vikt, stora tunga kinder och läppar, bred skalle, rynkor i ansiktet och brakycefal skallform.

Avelsrekommendation för hund ögonlyst 2025-02-03 eller senare

För att minska förekomsten av entropion med eller utan kliniska symptom i en raspopulation, måste avelsarbetet påverka de anatomiska förhållanden som kan leda till entropion. Därför bör hundar med anatomiska förhållanden som ökar risken för entropion inte användas till avel.

Följande avelshänsyn ska alltid tas vid val av avelsdjur:

Det är *aldrig* försvarbart att använda hund till avel som har kliniska problem av entropion på grund av överdrivna anatomiska förhållanden. *Inte heller* att till avel använda hund som varit föremål för operativa åtgärder med anledning av detta.

Om hund med lindrig form av entropion används till avel *får det endast ske i begränsad omfattning*. Avelsdjur med lindrig form av entropion *ska* vara fri från kliniska symptom och får endast paras med hund som inte uppvisar någon grad av entropion.

WSSK – kommentar

Ovanligt att diagnosen förekommer vid ögonlysning. Det innebär dock inte att den är ovanlig. Kan iakttas av lekman genom endast yttre besiktning. Dessa hundar ögonlyses därför sällan.

Welsh springer spanielklubbens avelskommitté

Reviderat senast den 7 januari 2026.